

Патlachук Олександр Васильович,
кандидат юридичних наук,
викладач Краматорського
економіко-гуманітарного інституту,
Україна, м. Краматорськ
e-mail: pylypchuk.katrin@gmail.com
ORCID 0000-0003-2245-4030

doi: 10.21564/2414–990x.143.146543
УДК 340.13:349.6:502(438)

ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНУ «ПРО ОХОРОНУ ПРИРОДИ» 2004 року

Розглянуто юридичну техніку польського Закону «Про охорону природи» 2004 р., досліджено такі її елементи, як відповідність назви і змісту нормативно-правового акта, досягнення соціальної адекватності, логічність викладення матеріалу, структура нормативно-правового акта, кількісні показники, об'єктний підхід, формальні правила. Розгляд юридичної техніки цього акта показує, що назва Закону повністю відповідає змісту, в якому охоплюються питання форм охорони природи, захисту зелених зон, діяльність органів охорони й управління природними ресурсами та їхніми компонентами, а також боротьби зі злочинами та правопорушеннями з викладенням мір покарання за такі дії. Досягнення соціальної адекватності включає в себе вирішення нагальних проблем з охорони природи, які виникли на початку ХХІ ст. перед Польщею. Розгляд змісту Закону показує брак логічної побудови в системі викладення матеріалу. Структура цього Закону складається з трьох рівнів ієрархії: «закон – глава – стаття», до його змісту входять 13 глав та 162 статті. Розрахунок кількісних характеристик – загальної кількості знаків – показав, що їх кількість дорівнює 259 606 зн., тому польський Закон 2004 р. за своїм обсягом значно перевищує аналогічні акти, прийняті в пострадянських країнах: України – 3,4, РФ – 1,4, РБ – 1,3, РМ – 3,3 рази. Об'єктний підхід знайшов своє відображення в польському Законі лише частково через те, що в ньому значна увага приділяється охороні національних парків, ботанічних садів, зелених зон, лісів, зоопарків, але в Законі відсутні розділи, присвячені охороні землі, води, повітря, надр, підземних вод. Формальні правила були дотримані в змісті Закону, бо акт має назву, яка є його ідентифікатором, реквізити, що включають вид документа, дату прийняття, реєстраційний номер.

Ключові слова: Закон; правова охорона природи; кількісні показники; органи державної влади; місцеве самоврядування.

Патlachук А. В., кандидат юридических наук, преподаватель Краматорского экономико-гуманитарного института, Украина, г. Краматорск.
e-mail : pylypchuk.katrin@gmail.com ; ORCID 0000-0003-2245-4030

Юридическая техника польского Закона «Об охране природы» 2004 года

В статье рассмотрено юридическую технику польского Закона «Об охране природы» 2004 г., исследованы такие ее элементы, как соответствие названия и содержания нормативно-правового

акта, достижение социальной адекватности, логичность изложения материала, структура нормативно-правового акта, количественные показатели, объектный подход, формальные правила. Рассмотрение юридической техники данного акта показывает, что название Закона полностью соответствует содержанию, в котором охватываются вопросы форм охраны природы, защиты зеленых зон, деятельность органов охраны и управления природными ресурсами и их компонентами, а также борьбы с преступлениями и правонарушениями с изложением мер наказания за такие действия.

Показано отражение в Законе современных концепций – биоразнообразия, устойчивого развития, сохранения ландшафтов. Проведен анализ вводной, основной и заключительной частей Закона. Выполнены расчеты количественных показателей этого акта и сделано компаративный анализ с аналогичными показателями природоохранных законов Украины, Республики Беларусь, Республики Молдовы, РФ.

Ключевые слова: Закон; правовая охрана природы; количественные показатели; органы государственной власти; местное самоуправление.

Актуальність теми роботи пов'язана з трьома причинами. По-перше, необхідність дослідження міжнародного досвіду з метою використання в процесі вдосконалення українського законодавства. Враховуючи значні досягнення Республіки Польщі в цій сфері, доцільно розглянути історію розвитку природоохоронного законодавства та особливості чинного Закону Республіки Польщі «Про охорону природи» 2004 р. По-друге, питання юридичної техніки цього Закону не розглядалися та потребують дослідження. По-третє, існує методика розрахунків кількісних показників, що її запропонував Б. В. Кіндюк (B. V. Kindiuk), яка включає в себе розрахунки цифрових характеристик показників нормативно-правових актів. Одночасно з цим існує чимало праць, пов'язаних з правовою охороною природи, в яких використовувалась ця методика, що дозволило отримати більш детальну інформацію стосовно структури побудови актів розподілення в них матеріалу та виявити позитивні й негативні моменти.

Аналіз публікацій показує, що питання структури і побудови, основні інститути Закону «Про охорону природи» 2004 р. (далі: Закон 2004 р.) розглядалися у працях польських дослідників М. Карпюка (M. Karpiuk), Д. Лебова (D. Lebov), В. Радянського (V. Radianskyi), В. Ракочі (B. Rakoczy), К. Соберай (K. Sobieraj), А. Яровича-Рудольфа (A. Yarovich-Rudolf) та ін. З іншого боку, у сучасній Польщі накопичено значний досвід досліджень, присвячених юридичній техніці нормативно-правових актів, які проводили в різні історичні часи такі науковці, як: Р. Зубек (R. Zubek), З. Кмечак (Z. Kmechak), Г. Копинська (H. Korynska), Й. Мадей (Y. Madei), М. Пжибиш (M. Pzhybysh), М. Пихлак (M. Pukhlak), Й. Южвяк (Y. Yuzhviak) та ін. Важливе значення мав коментар до Закону 2004 р., що його підготував К. Грушецький (K. Hrushetskyi) в 2005 р., та аналогічна праця 2018 р., авторами якої є Войцех Радецький (V. Radetskyi) і Данута Данецька (D. Danetska). При цьому в сучасній науковій літературі дослідження, пов'язані з польським природоохоронним законодавством, не проводилися, тому це питання потребує подальшої розробки.

Метою статті є дослідження юридичної техніки польського Закону «Про охорону природи» 2004 р. з використанням системи кількісних показників.

Виклад основного матеріалу необхідно розпочати з причин підготовки цього Закону. По-перше, до Конституції Польщі 1997 р. входить арт. 86, згідно з яким кожний громадянин зобов'язується дбати про стан навколишнього середовища та несе відповідальність за свої дії, які призвели до його погіршення. По-друге, Закон 2004 р. приймався з метою вирішення таких питань: 1) недосконалість державної системи охорони природи; 2) недостатній рівень обговорення громадськістю проектів з охорони природи, недосконалість органів влади; 3) невизначеність владних повноважень державних структур; 4) відсутність чіткої регламентації законом системи відповідальності за стан природи; 5) низька ефективність законодавства стосовно діяльності в природоохоронній сфері органів місцевого самоврядування; 6) необхідність збільшення числа природоохоронних об'єктів. Як інструмент дослідження положень Закону 2004 р., була використана методика Б. В. Кіндюка, за допомогою якої проведені розрахунки кількості знаків у цьому документі, главах і статтях, а також коефіцієнтів варіації та асиметрії. Перший з цих коефіцієнтів показує нерівномірність розподілення матеріалу всередині тексту Закону, а коефіцієнт асиметрії дозволяє з'ясувати, в якій частині Закону зосереджена основна маса текстового матеріалу.

Насамперед варто зазначити, що у Польщі накопичено значний досвід правового регулювання природоохоронної сфери. Одним із перших таких нормативно-правових актів був Закон «Про охорону природи», прийнятий 10 березня 1934 р., а новий акт – Закон «Про охорону природи» – був прийнятий у післявоєнній Польщі 7 квітня 1949 р. Наступним актом став прийнятий Закон «Про охорону природи», який приймався в період переходу від соціалістичної системи управління до моделі вільної економіки 16 листопада 1991 р. Закон від 16 квітня 2004 р. містив у собі цілі, засади природоохоронної справи та способи їх реалізації, форми охорони окремих природних об'єктів, напрями проведення наукових досліджень, а також перелік національних парків, які охоронялись державою. З метою дослідження юридичної техніки цього Закону була використана методика, яка складалась із таких пунктів: 1) відповідність назви і змісту нормативно-правового акта; 2) досягнення соціальної адекватності; 3) логіка викладення матеріалу; 4) структура; 5) розрахунок кількісних характеристик; 6) об'єктний підхід; 7) формальні правила.

I. Відповідність назви і змісту нормативно-правового акта. Розгляд юридичної техніки цього акта показує, що назва закону повністю відповідає змісту, в якому охоплюються питання форм охорони природи, захисту зелених зон, діяльність органів охорони й управління природними ресурсами та їхніми компонентами, а також боротьби зі злочинами та правопорушеннями з викладенням мір покарання за такі дії.

II. Досягнення соціальної адекватності – включає в себе вирішення нагальних проблем з охорони природи, які виникли на початку XXI ст. перед Польщею. До їх числа належать такі: а) правовий конфлікт, пов'язаний з наявністю приватної власності та правом держави обмежувати користування природними об'єктами і вносити зміни в правовий статус таких об'єктів; б) потреба

імплементатії в польське законодавство директив ЄС, що стосуються оцінки впливу небезпечних об'єктів на навколишнє середовище; в) необхідність чіткого розподілу повноважень і обов'язків між державними органами влади та місцевого самоврядування. Як вказує Каміла Соберай, це питання 13 травня 1909 р. розглянув Трибунал Конституційний, який прийняв рішення, що проект ухвали сеймиків стосовно створення національних і ландшафтних парків, зміни їхніх меж та ліквідації потребує погодження з Радою охорони середовища при Міністерстві навколишнього середовища [1]. При розгляді змісту цих пунктів необхідно враховувати особливості польського законодавства. У Польщі існують служби охорони природних парків, лісів, тваринного світу та контролю за мисливством, рибацька інспекція, кожна з яких мусить охороняти тільки закріплені за нею об'єкти, тому багато інших елементів природи не підлягають охороні з боку держави. З іншого боку, законодавство Польщі надає значний обсяг повноважень органам місцевого самоврядування, без узгодження з якими неможливе створення нових об'єктів або зміна площ вже існуючих. Соціальна адекватність цього Закону пов'язана з тим, що його основним завданням було вирішення питань, пов'язаних з такими проблемами, як значне забруднення повітря, наявність значної кількості несанкціонованих звалищ, необхідність протидії масовій забудові русел, річок, водойм, озер, а також проблемами, пов'язаними з охороною Балтійського моря. Незважаючи на необхідність вирішення цих проблем, у Законі 2004 р. відсутні глави, присвячені охороні повітря, водних ресурсів, Балтійського моря. Ці проблеми розглядаються в Законі фрагментарно, наприклад, проблеми охорони повітря знайшли своє відображення у ст. 65.1, яка регламентує заборону на забруднення повітря в ботанічних або зоологічних садах і зоопарках, охорона вод регламентується у ст. 17 Закону 2004 р., яка забороняє будівництво об'єктів на відстані 100 метрів від берегів річок, озер, водосховищ, а також ст. 24 забороняє ліквідацію водосховищ, озер, водно-болотних угідь. Інтерес становить та обставина, що ці норми охорони вод дублюють положення Закону «Про воду», прийнятого 20 червня 2017 р., в якому містяться правила використання вод, впровадження раціонального водокористування, заборона скидання неочищених вод та підтримання стабільного стану рівня ґрунтових вод.

III. Логіка викладення матеріалу. Розгляд змісту Закону показує відсутність логічної побудови в системі викладення матеріалу. Наприклад, Глава 6 «Послуги з охорони природи» мусить мати елементом логічного ланцюга Главу 8 «Виконання охорони природи», а замість цього між цими главами була поміщена Глава 7 «Боротьба зі злочинами та правопорушеннями в охоронюваних районах» (табл. 1).

Згідно із законами логіки, цю главу доцільно було б поставити перед Главою 10 «Правові наслідки захисту природи», яка тісно з нею пов'язана. Доказом відсутності логічної схеми побудови матеріалу є та обставина, що наступна Глава 11 «Кримінальні положення» включає в себе ознаки злочинів і правопорушень у сфері охорони природи та встановлює міри відповідальності, тому Глава 7

мусить бути розташована перед нею. Аналогічним чином Глава 5 «Органи охорони природи» має бути розташована після Глави 2, в якій регламентуються форми охорони, і вирішення такого завдання потребує забезпечення діяльності державних структур, які займаються цією проблемою. Принцип логічного викладення матеріалу порушується розташуванням у заключній частині Закону Глави 9 «Управління ресурсами і компонентами природи», яка має бути розташована після Глави 5 «Органи охорони природи». Цілком зрозуміло, що питання регламентації діяльності органів охорони природи (Глава 5) мають логічний зв'язок з управлінням ресурсами і компонентами природи (Глава 9). Тобто логіка побудови Закону потребує викладення змісту Глави 9 після питань, пов'язаних з органами охорони природи та послугами в цій сфері (табл. 1).

Таблиця 1

Кількісні показники глав Закону Республіки Польщі
«Про захист природи» 2004 р.

Глава	Найменування	Зн.	%
1	Загальні положення	16 519	6,4
2	Форми охорони природи	128 284	49,4
3	Ботанічні сади, зоологічні сади і центри реабілітації тварин	15 473	5,9
4	Захист зелених зон і залісення	29 976	11,5
5	Органи охорони природи	6 319	2,4
6	Послуги з охорони природи	14 571	5,6
7	Боротьба зі злочинами та правопорушеннями в охоронюваних районах	7 012	2,7
8	Виконання охорони природи	3 910	1,5
9	Управління ресурсами і компонентами природи	18 959	7,3
10	Правові наслідки захисту природи	4 753	1,8
11	Кримінальні положення	6 611	2,5
12	Поправки до чинних правил	58	0,02
13	Перехідні, адаптаційні та остаточні положення	5 621	2,2

IV. Структура цього Закону складається з трьох рівнів ієрархії: «закон – глава – стаття», до його змісту входять 13 глав та 162 статті. Недоліком юридичної техніки Закону є відсутність преамбули, проте він містить перехідні положення, які регламентують порядок створення муніципальних парків, трудові відносини з працівниками та включає в себе перелік законів, які втратили чинність з моменту прийняття цього акта.

V. Розрахунок кількісних характеристик проводився на підставі методики, яку запропонував Б. В. Кіндюк, що дозволило отримати цифрові значення кількості знаків у кожній з тринадцяти глав Закону та перерахувати їх у відносні

значення [2] (табл. 1). Отже, загальна кількість знаків у польському Законі 2004 р. дорівнює 259 606 зн., тому з метою порівняння вкажемо, що аналогічний показник у Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» 1991 р. – 77 338 зн., Законі Республіки Білорусь «Про охорону навколишнього середовища» 1992 р. – 188 151 зн., Законі Російської Федерації «Про охорону навколишнього середовища» 2002 р. – 188 188 зн., Законі Республіки Молдова «Про охорону навколишнього середовища» 1993 р. – 79 277 зн. (табл. 2).

Таблиця 2

Кількісні показники природоохоронних законодавчих актів

Нормативно-правовий акт	Загальна кількість		Кількість глав/розділів	Частини
	Знаків	Статей		
Закон польський «Про захист природи» 2004 р.	259 606	162	13	-
Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» 1991 р.	77 338	72	15	-
Закон РФ «Про охорону навколишнього природного середовища» 2002 р.	188 188	84	15	-
Закон РБ «Про охорону навколишнього середовища» 1992 р.	188 151	132	17	-
Закон Республіки Молдови «Про охорону навколишнього середовища» 1993 р.	79 277	95	10	9

Таким чином, польський Закон 2004 р. за своїм обсягом значно перевищує аналогічні закони, прийняті в пострадянських країнах: України – 3,4, РФ – 1,4, РБ – 1,3, РМ – 3,3.

Наступним елементом методики стало проведення розрахунків кількості знаків, зосереджених у кожній главі цього акта, що показало наявність їх найбільшого значення у Главі 2 «Форми охорони природи» – 128 284 зн., чи 49,4 % від загальної кількості знаків, які ввійшли до змісту польського Закону. Другою за своїм обсягом є Глава 4 «Захист зелених зон і заліснення», яка складається з 29 976 зн., чи 11,5 % від загальної кількості матеріалу. Найменша за обсягом є Глава 12 «Поправки до чинних правил», яка має найменшу кількість знаків – 58 зн., чи 0,02 % від загальної кількості матеріалу. Інтерес викликає та обставина, що з тринадцяти глав Закону найменший обсяг матеріалу, який складає до 3 % від загальної кількості, припадає на Главу 5 – 2,44 %, Главу 7 – 2,7 %, Главу 8 – 1,51 %, главу 10 – 1,83 %, Главу 11 – 2,55 %, Главу 13 – 2,17 %. З метою з'ясування особливостей розподілення матеріалу в главах цього Закону, були виконані розрахунки коефіцієнта, варіації значення якого дорівнюють 1,5, що свідчить про значну динаміку коливань кількості знаків у главах усередині акта (рис. 1).

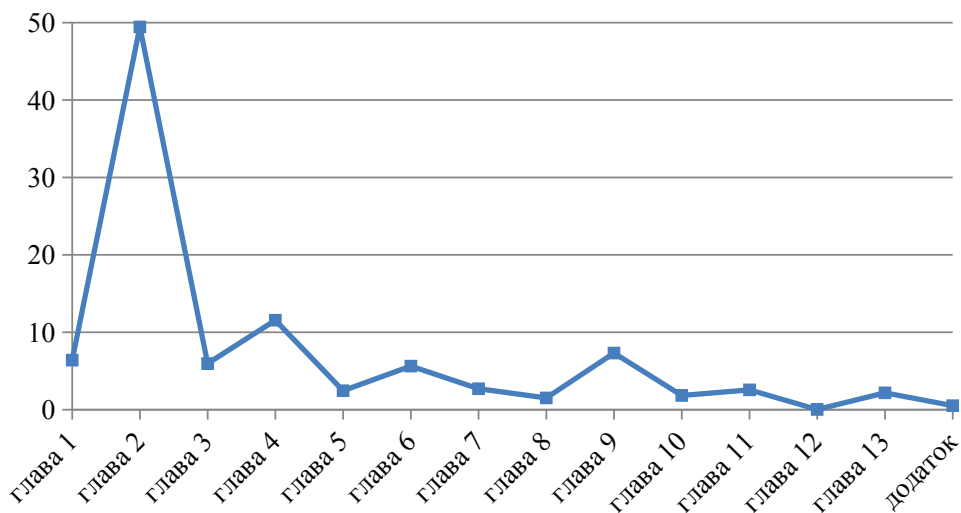

Рис. 1. Розподілення актового матеріалу в польському Законі «Про охорону природи» 2004 р.

Наступним показником внутрішньої структури документа є коефіцієнт асиметрії, який згідно з проведеними розрахунками дорівнює – 3,2, що свідчить про зосередження основної маси матеріалу в початковій частині акта (рис. 1). На практиці це означає, що в Главах 1, 2, 3 зосереджено 62 % від загальної кількості матеріалу, тобто проєктанти документа не змогли рівномірно розподілити актовий матеріал усередині Закону.

Іншим показником структури нормативно-правового акта є розподілення кількості статей у главах Закону. Проведені розрахунки показали, що найбільша кількість статей припадає на Главу 2–59, другою за кількістю статей є Глава 13, яка містить 20 статей, а мінімальна кількість статей припадає на Главу 10, яка складається з однієї статті, що також підтверджує значну нерівномірність розподілення матеріалу всередині акта.

Інтерес становить та обставина, що до змісту Закону входить Глава 11 «Кримінальні положення», яка регламентує юридичну відповідальність за правопорушення, пов'язані з об'єктами природи, що відрізняє логічну схему побудови цього акта від законів, прийнятих у Російській Федерації, Україні, Республіці Білорусь та Республіці Молдова. До змісту цієї глави входить ст. 127, яка включає перелік правопорушень, пов'язаних з цими природними об'єктами, та містить санкцію у вигляді тюремного ув'язнення терміном від трьох місяців до п'яти років у разі навмисного скоєння, а якщо дії носили необережний характер, то тюремне ув'язнення зменшується до двох років та може бути замінено штрафом. Наступна стаття, ст. 128, установлює відповідальність за порушення законів Європейського Союзу про захист деяких видів диких тварин і рослин, а також порушення правил перевезення через кордони

ЄС. До змісту цих правил входить захист видів, які належать до категорій рідкісних або зникаючих, а також відповідальність осіб, які купують і продають такі види флори і фауни. У таких випадках ст. 129 передбачає їх конфіскацію, штраф у сумі 10 тис. злотих, які передаються до Фонду охорони навколишнього середовища того воєводства, в якому було скоєно злочин. За заняття торгівлею тваринами і рослинами, які підлягають захисту з боку держави в разі завдання значної шкоди, польський Закон 2004 р. передбачає санкцію у виді тюремного ув'язнення на строк від трьох місяців до п'яти років. Польське законодавство відповідно до ст. 131 установлює покарання за ведення бізнесу з торгівлі тваринами, які підлягають охороні, і за захоплення чи вбивство охоронюваних законом диких тварин, за перевезення рослин і тварин, що належать до категорії рідкісних, вимираючих видів, з об'єктів природно-заповідного фонду в природне середовище, за підпали лугів, пасовищ, придорожніх рослин, очеретів, зелених зон міст. Іншою відмінністю польського Закону від аналогічних актів, чинних на пострадянському просторі, є наявність положень, спрямованих на захист прав працівників природоохоронної сфери, статус яких змінюється після набрання чинності цим актом. Стаття 160 польського Закону регламентує обов'язок адміністрації протягом двох місяців з дня набрання законом чинності запропонувати працівникам нові умови праці й оплати на наступний період. Роботодавець зобов'язаний письмово повідомити співробітника і про наслідки відмови від нової роботи і умов оплати. Важливе практичне значення має додаток до Закону, який включає в себе список 22 національних парків, території яких підлягають охороні, а держава зобов'язується виділяти кошти на працю з ними.

VI. Об'єктний підхід знайшов своє відображення в польському Законі лише частково з причини того, що в ньому значна увага приділяється охороні національних парків, ботанічних садів, зелених зон, лісів, зоопарків, але в Законі відсутні розділи, присвячені охороні землі, вод, повітря, надр, підземних вод. Таке викладення матеріалу суперечить тому, що у ст. 2.1. вказується на необхідність охорони тварин, диких рослин і об'єктів флори і фауни, які вважають належними до категорії рідких та перебувають під загрозою вимирання. Особливістю юридичної техніки цього Закону є використання в ньому сучасних концепцій: збереження біорізноманіття, сталого розвитку, захисту ландшафтів та програми «Natura 2000», яка передбачає створення екологічних коридорів і спеціальних зон середовища проживання рослин і тварин. Тому Закон 2004 р. потребує внесення змін до переліку об'єктів ПЗФ з причини того, що програма «Natura 2000» має свої критерії визначення таких об'єктів. У змісті Закону значна кількість матеріалу присвячена регламентації діяльності національних парків і заповідників, що знайшло відображення у Главі 2 «Форми охорони природи», в якій викладені організаційно-правові засади діяльності таких об'єктів. Особливістю цієї глави є значна увага, яка приділяється проектним планам створення таких об'єктів, їх захисту та завданням, а також правам Міністерства природного середовища в регламентації діяльності таких об'єктів. Як вказує Мирослав Карпюк,

важливим заходом, який знайшов відображення в Законі, є каталог завдань, що їх мусять вирішити служби національних парків [3, с. 233–244].

Суттєвим недоліком Закону є незначна увага до прав громадян у сфері охорони навколишнього середовища, таких як: право людей на безпечне природне середовище, можливість отримання компенсації за заподіяння їм збитків, їхньому здоров'ю внаслідок негативного впливу небезпечних об'єктів.

VII. Формальні правила включають у себе положення стосовно того, що законодавчий акт має назву, яка є його ідентифікатором, реквізити, які включають вид документа, дату прийняття, реєстраційний номер. Формально Закон складається з трьох частин: вступної, основної та заключної. Розгляд вступної частини Закону показує, що в ній викладені предмет регулювання, об'єктний склад (ст. 2.1.), який містить перелік природних компонентів, що підлягають охороні, але в Законі відсутні принципи та засади природоохоронної справи. На думку Бартоша Ракожи, до змісту Закону необхідно внести засади правової охорони природи, які виконують директивну функцію у викладенні матеріалу [4, с. 223]. Важливим елементом вступної частини є ст. 5, у якій викладені терміни, що включають поняття: «морський район», «райони спеціальної охорони птахів», «часткового та активного захисту природних об'єктів», «суворого захисту», «місцевого захисту видів рослин та птахів», «видів, що перебувають під загрозою зникнення», «пріоритетні види», «чужорідні види».

До основної частини акта входять статті, які регламентують компетенцію органів державної влади, правові режими, права й обов'язки, порядок здійснення діяльності у сфері відносин, регульованих законом, міри відповідальності, інші наслідки порушення положень Закону. Питання компетенції органів державної влади викладені в Главі 5 «Органи охорони природи» та Главі 9 «Управління ресурсами і компонентами природи». Отже, згідно із ст. 91 до посадових осіб, які відповідають за стан охорони природи, вважаються належними: міністр, генеральний директор, воєводи, регіональні директори, маршалок воєводства, директори національних парків, старости, голови місць та населених пунктів. Новацією цього Закону є наявність ст. 96, яка встановлює повноваження Державної Ради з охорони природи, що займається оцінками реалізації цього Закону, дає висновки зі стратегій, планів, програм, проектах нормативно-правових актів, подає заяви та звернення до міністра з охорони природи й займається популяризацією охорони природи. Правові режими таких об'єктів, як національні парки, викладено в Главі 2, у якій регламентуються питання, пов'язані з використанням національних парків, захист диких видів рослин, тварин, створення для них зон безпеки. У ст. 15 регламентуються заборони, що накладаються на діяльність у національних парках, до числа яких належать: знищення диких тварин і рослин, полювання, збір рослин і грибів, зміна у водному режимі річок і озер, знищення ґрунтів, підпалів залишків рослин, використання хімічних і біологічних засобів захисту.

До основної частини Закону входить Глава 2, в якій викладено перелік категорій природних об'єктів, що охороняються державою: 1) національні парки;

2) заповідники; 3) ландшафтні парки; 4) охоронювані ландшафтні території; 5) зони «Natura 2000»; 6) пам'ятки природи; 7) позиції документації; 8) екологічні землі; 9) природно-ландшафтні комплекси; 10) захист видів рослин, тварин і грибів. Як вказує Каміла Соберай, польський уряд та Міністерство навколишнього середовища при створенні природних об'єктів беруть до уваги підготовлений в ЄС каталог територій, який міститься в програмі «Natura 2000» [1, с. 147]. На думку дослідниці, надання природним об'єктам програми «Natura 2000» державної охорони не має чітко встановленого законом порядку, тому потребує внесення змін до чинного законодавства і повноважень державних органів у цій сфері.

Важливим елементом Закону, на думку польського дослідника Мирослава Карпюка, є повноваження Служби Національного парку, яка здійснює діяльність з охорони біологічного різноманіття, елементів природи, місць знаходження рослин, тварин, грибів, а також відновлення знищених природних об'єктів [3]. Вчений звертає увагу на закріплене в Законі положення стосовно створення плану охорони конкретного об'єкта, який підлягає затвердженню міністром навколишнього середовища у формі розпорядження. Після складання плану наступним етапом згідно із Законом 2004 р. є визначення завдань Служби національного парку з урахуванням природних процесів, діяльності людини та інших факторів. У Законі закріплюються права й обов'язки працівників цієї Служби, вимоги стосовно рівня їхньої кваліфікації, а також знання чинного законодавства у сфері охорони природи.

Заключна частина акта включає в себе дату набрання ним чинності та перелік законів, які втрачають силу з моменту прийняття цього акта.

За результатами проведеної роботи можна зробити такі **висновки**.

1. Розгляд юридичної техніки польського Закону 2004 р. показує відповідність назви змісту, досягнення соціальної адекватності у вигляді вирішення проблем з охорони природи, порушення правил логіки викладення матеріалу, наявність об'єктивного підходу та відповідність змісту формальним правилам.

2. Проведено порівняльний аналіз кількості знаків польського Закону 2004 р. з аналогічними актами, прийнятими в Україні, Російській Федерації, Республіці Білорусі та Республіці Молдові, який показав, що обсяг матеріалу польського Закону значно перебільшує кількість знаків законів, прийнятих у цих країнах.

3. Показано використання в змісті Закону сучасних концепцій біорізноманіття, сталого розвитку, охорони ландшафтів і програми «Natura 2000» та доведено наявність у ньому положень, які дозволяють внести до Закону зміни, які слід зробити для гармонізації польського законодавства із законодавством ЄС.

References:

1. Sobieraj, K. (2013). Administrowanie formami ochrony przyrody. Roczniki Nauk Prawnych. T. XXIII, n. 4.
2. Kopylenko, O.L., Kindiuk, B.V. (2016). Teoretychni zasady vykorystannia kilkisnykh pokaznykiv u doslidzhenniakh pam'iatok prava. *Yurydychna Ukraina*, 7–8, 4–12 [in Ukrainian].

3. Karpiuk, M. (2018). Status prawny Służby Parku Narodowego. Zeszyty Naukowe KUL. 60 No. 1 (241).

4. Rakoczy, B. (2009). Prawo ochrony przyrody. Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck.

Patlachuk O. V., PhD in Law, Lecturer at the Kramatorsk Institute of Economics and Humanities, Ukraine, Kramatorsk.

e-mail : pylypchuk.katrin@gmail.com ; ORCID 0000-0003-2245-4030

The legal technique of the Polish Law „On the Protection of Nature” 2004

The article deals with the legal technique of the Polish Law „On the Protection of Nature” 2004., examines its elements such as the conformity of the name and content of the legal act, the achievement of social adequacy, the logic of the presentative material, the structure of the legal act, the quantitative indicators, objective approach, formal rules. Consideration of the legal technique of this act shows that the title of the Law fully corresponds to the content, which covers issues of forms of nature protection, protection of green zones, activities of the bodies of protection and management of natural resources and their components, as well as the fight against crime and offenses, with the setting of penalties for such actions. The achievements of social adequacy include the solution of urgent environmental problems that arose in the beginning of the XXI century in Poland. Consideration of the content of the Law shows the absence of logical construction in the system of presentation of the material. The structure of this Law consists of three levels of the hierarchy: „the law – a chapter – an article”, with its content includes 13 chapters and 162 articles. Calculation of quantitative characteristics – the total number of signs – showed that their number is equal to 259 606 signs. Therefore, the Polish Law of 2004 in its volume far exceeds the similar acts adopted in post-Soviet countries: Ukraine – 3.4, Russia – 1.4, Belarus – 1,3, Moldavia – 3,3 times. The object approach has been reflected in the Polish Law only partly because it focuses on the protection of national parks, botanical gardens, green areas, forests, and zoos, but the Law does not include sections on the protection of land, water, air, subsoil, groundwater. The formal rules were observed in the content of the Law, because the act has the name, which is its identifier, details, including the type of document, the date of acceptance, the registration number.

Keywords: law; legal protection of nature; quantitative indicators; public authorities; local self-government.

Надійшла до редколегії 02.11.2018 р.